

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ
ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 ΜΑΪΟΥ 2013
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

- A1.** Ο συγγραφέας υποστηρίζει πως η μοναξιά του σύγχρονου ανθρώπου, εξάπτει την περιέργειά του για την ύπαρξη ζωής στο Σύμπαν. Η επικοινωνία, ωστόσο, είναι προς το παρόν εφικτή μόνο στη Γη, πλανήτη με ποικιλία ζωντανών οργανισμών και συνδυασμό ετερόκλητων στοιχείων. Επισημαίνει την αντίφαση ο άνθρωπος να μεγαλουργεί επιδεικνύοντας πνευματικά επιτεύγματα, αλλά να εκδηλώνει βαρβαρότητα απέναντι στο φυσικό περιβάλλον. Κρίνει, επομένως, αναγκαίο να επικεντρωθεί στην αναζήτηση όχι της «εξωγήινης» αλλά της γήινης επικοινωνίας. Η λύση θα επέλθει από την ουσιαστική παιδεία και αναβίωση των ηθικών αξιών που θα γεφυρώσουν το χάσμα μεταξύ των ανθρώπων και θα επουλώσουν τις πληγές που άνοιξε στο περιβάλλον. Αυτό θα ήταν και το ύψιστο επίτευγμά του, η αποκατάσταση του σεβασμού απέναντι στον πλανήτη.
- B1.** Στην εποχή της τεχνολογικής επανάστασης η τελειοποίηση των επιτευγμάτων, όπως των κινητών τηλεφώνων, του διαδικτύου, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αλλά και ο αποπροσανατολισμός από τις αληθινές αρχές και αξίες, οδήγησαν το άτομο στη μοναξιά και την καχυποψία. Ενώ θα ήταν, δηλαδή, αναμενόμενο η ανθρώπινη επικοινωνία να διευκολύνεται, αυτή καθίσταται μάλλον ακατόρθωτη. Το άτομο εγκλωβίζεται στο χώρο του σπιτιού, αμβλύνεται η διάθεσή του για ουσιαστική επικοινωνία, καλλιεργείται η δυσπιστία απέναντι στους άλλους λόγω της εικονικότητας που χαρακτηρίζει τον κόσμο της τεχνολογίας. Έτσι, οι διαπροσωπικές σχέσεις χαλαρώνουν, η απομόνωση κυριαρχεί, η αμφισβήτηση εδραιώνεται, ο άνθρωπος παύει να είναι συνάνθρωπος. Επιβάλλεται, λοιπόν, το άτομο να ξαναβρεί τη φύση του και τη λαχτάρα για τον άνθρωπο, που χωρίς αυτήν ο κόσμος θα ήταν μια απέραντη μοναξιά.
- B2. α)** Τα δομικά στοιχεία της τρίτης παραγράφου του κειμένου είναι:
Θεματική περίοδος: «Αποκαλύπτεται όμως ... υπόσταση»
Λεπτομέρειες: «Από τη μια ... συμφερόντων»
Κατακλείδα: «Η υπερφίαλη ... υπάρξεως»
- β)** 1η παράγραφος: «βαθύ αίσθημα μοναξιάς» «η ζωή δεν ανθίζει», «η ζωή αφθονεί στο Σύμπαν», «καθοριστικός παράγοντας ορθώνεται»
2η παράγραφος: «η ζωή ανθίζει», «σιωπηλές διεργασίες», «αποκαλύπτουν τη γοητεία»
3η παράγραφος: «γέννησε αριστουργήματα στο λόγο και στην τέχνη», «σφραγίζει την ιστορική πορεία», «θεοποιεί τα υλικά αγαθά»
4η παράγραφος: «η ζωή ανθίζει», «τείνει το χέρι προς τη ζωή»

5η παράγραφος: «η τεχνολογική έκρηξη», «η γη δεν φαίνεται να αντέχει για καιρό ακόμα την αφροσύνη μας», «οι εφιάλτες πληθαίνουν»

6η παράγραφος: «η γη έχει επουλώσει τις πληγές της θάλασσας»

7η παράγραφος: «η γήινή του μοναξιά»

- B3. α)** ταυτόχρονα = συνάμα, παράλληλα
γέννησε = δημιούργησε
αισθανθεί = νιώσει
πληθαίνουν = αυξάνουν, πολλαπλασιάζονται
ανάληκτη = σκληρή
- β)** ανούσια = ουσιώδη, σημαντικά, ουσιαστική
εμφανίζεται = εξαφανίζεται, χάνεται
ανέφικτη = εφικτή
πυκνώνει = αραιώνει
υψηλά = χαμηλά
- B4. α)** Το ερώτημα που τίθεται από τον συγγραφέα στην 1η παράγραφο είναι ρητορικό. εκφράζει προβληματισμό και απορία («άραγε») για το έντονο ενδιαφέρον που δείχνει ο άνθρωπος για τη ζωή σε άλλους πλανήτες, ενώ δεν σέβεται τη ζωή στη Γη.
Στη φράση που παρατίθεται μέσα στη διπλή παύλα ο συγγραφέας εκφράζει και ο ίδιος, ως μέρος του συνόλου, την άποψή του για την ακατόρθωτη ακόμη επικοινωνία με το σύμπαν (προσωπικό σχόλιο).
- β)** «Από την άλλη, από τον ίδιο τον άνθρωπο σφραγίζεται η ιστορική πορεία του με πολέμους και αγριότητες, θεοποιούνται τα υλικά αγαθά και συντηρούνται η αδικία και οι ανισότητες».

Γ1. Επικοινωνιακό πλαίσιο: Πρόκειται για άρθρο, συνεπώς, είναι απαραίτητος ο τίτλος. Σκοπός η πειθώ και η πληροφόρηση. Ο μαθητής μπορεί να σταθεί στην επικαιρότητα. Κατάλληλος τρόπος πειθούς η επίκληση στη λογική, μέσα: επιχειρήματα – τεκμήρια, ύφος σοβαρό, αναφορική λειτουργία της γλώσσας. Στον πρόλογο εκτίθεται το θέμα ή η προβληματική του ενώ στο κυρίως μέρος παρατίθεται επαρκές αποδεικτικό υλικό για να διασαφηνιστεί η κυρίαρχη ιδέα και να τεκμηριωθεί η θέση που διατυπώθηκε στην εισαγωγική παράγραφο. Προτεινόμενα ρηματικά πρόσωπα το γ'ενικό και γ'πληθυντικό.

Πρόλογος

Σήμερα γίνεται λόγος για «θαύμα» της επιστήμης, για διείσδυση του ανθρώπινου πνεύματος στα απόκρυφα της φύσης. Ο άλλοτε εξαρτώμενος κι ανίσχυρος άνθρωπος έχει μετατραπεί από έρμαιο της φύσης σε δυνάστη. Η αλματώδης ανάπτυξη των επιστημών και της τεχνολογίας ανέτρεψε τη σχέση ανθρώπου – φύσης. Η επέμβασή του πάνω στη φύση, έπαψε να γίνεται περιστασιακά αλλά γίνεται κατ' εξακολούθηση με μεθόδους επιστημονικές και τεχνολογικές. Το μέγεθος της συντελούμενης καταστροφής εγείρει έντονες ανησυχίες και επιβάλλει τον προβληματισμό σχετικά με τις επιπτώσεις που πλήττουν τόσο το φυσικό περιβάλλον όσο και την ανθρώπινη ύπαρξη.

α' Ζητούμενο:

Οι συνέπειες της καταστροφής του περιβάλλοντος είναι τεράστιες και εμφανείς. Ο άνθρωπος, ξεπληρώνει το τίμημα της αλόγιστης κατάχρησης του περιβάλλοντος, που δεν είναι μόνο οι ορατές φθορές που έχει υποστεί.

- Η αύξηση των σωματικών ασθενειών όπως οι καρδιοπάθειες, τα αναπνευστικά και καρκινικά νοσήματα, οι ψυχικές διαταραχές είναι η εκδίκηση της φύσης που μας φέρνει όλο και κοντά στο θάνατο.
- Υποβάθμιση της ποιότητας ζωής εξαιτίας της πυκνής δόμησης, του συνωστισμού, του περιορισμού των χώρων πρασίνου, του έντονου κυκλοφοριακού προβλήματος στα μεγάλα αστικά κέντρα.
- Η καταστροφή του περιβάλλοντος εκτός από τη φθορά της υλικής υπόστασης έχει δημιουργήσει μια βαθιά αλλοίωση στον ψυχικό κόσμο του ατόμου. Η αποκοπή από τη μητέρα φύση του έφερε ένα εσωτερικό ρήγμα: ενέτεινε το άγχος, την επιθετικότητα, την απουσία έμπνευσης και δημιουργικότητας. Ο άνθρωπος έγινε σκληρός, ανάλητος, αγχώδης, αφού η φύση αποτελεί για τον άνθρωπο πηγή γαλήνης και ευαισθησίας.
- Κλιματολογικές μεταβολές που έχουν ολέθριες επιπτώσεις στη βιολογική υπόσταση του ανθρώπου.
- Εξαφάνιση ειδών διατροφής λόγω της εξάντλησης του καλλιεργήσιμου εδάφους και της εντατικής καλλιέργειας. Επίσης, προκαλούνται προβλήματα στην πρωτογενή παραγωγή (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία). Η εξάντληση των φυσικών πόρων ενδεχομένως να προκαλέσει έντονα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα.
- Δεν ψυχορραγεί μονάχα το φυσικό περιβάλλον. Στη φθίνουσα πορεία του συμπαρασύρει και τα αρχαία μνημεία. Προϊόντα μακραίωνης προσπάθειας του ανθρώπου που άντεξαν στη φυσιολογική φθορά κινδυνεύουν σήμερα από τον ίδιο τον πολιτισμό.

β' Ζητούμενο:

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτείται:

- Διακρατική συνεργασία καθώς πρόκειται για οικουμενικό πρόβλημα. Οι «ισχυροί» του πλανήτη πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη τους απέναντι στις επόμενες γενιές. Απαιτείται διεθνής συνεργασία για την προώθηση ήπιων, ανανεώσιμων, ανακυκλώσιμων μορφών ενέργειας που θα είναι φιλικές στο περιβάλλον. Επιβάλλεται να διατεθούν κεφάλαια στην έρευνα και στην εφαρμογή νέων τεχνολογιών λιγότερο ρυπογόνων, να διαδοθεί η ανακύκλωση όλων των αντικειμένων που μπορούν να ανακυκλωθούν. Κρίνεται αναγκαίος ο περιορισμός του πυρηνικού οπλοστασίου και της χρήσης πυρηνικής ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος καθώς και η απαγόρευση χρήσης χημικών και βιολογικών όπλων.
- Έγκειται στην ευθύνη του κράτους να εφαρμοστούν μέτρα όπως τοποθέτηση φίλτρων βιολογικού καθαρισμού στις επιχειρήσεις, θέσπιση αυστηρών ποινών για όσους παραβιάζουν τους ισχύοντες νόμους, διάδοση της ανακύκλωσης, προστασία των υπαρχόντων χώρων πρασίνου, αποτελεσματικότερη λειτουργία των αντίστοιχων υπηρεσιών της πολιτείας, περιβαλλοντική μελέτη πριν από την

- επιτέλεση οποιουδήποτε έργου που επηρεάζει το περιβάλλον. Αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας (ηλιακή, αιολική, κυματική και γεωθερμική).
- Καθοριστική μπορεί να αποβεί και η δράση των οικολογικών κινημάτων. Πιο συγκεκριμένα μπορούν να αναλάβουν την ενημέρωση των απλών πολιτών για την αποκατάσταση της φιλικής σχέσης του ανθρώπου με τη φύση. Η συνεργασία αυτών των οργανώσεων έχει τη δυνατότητα να συμβάλει στη διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης, στην ευαισθητοποίηση των πολιτών μέσω τηλεοπτικών διαφημίσεων, διανομής ενημερωτικών φυλλαδίων για την αντιρρυπαντική τεχνολογία, για τα υπό εξαφάνιση είδη, για την αναδάσωση.
  - Σημαντική και η ευθύνη των φορέων αγωγής. Η οικογένεια, η εκπαίδευση, τα ΜΜΕ, η πνευματική ηγεσία οφείλουν να καλλιεργήσουν στους πολίτες και κυρίως στους νέους οικολογική συνείδηση. Ειδικότερα, οι πνευματικοί άνθρωποι με τον καταγγελτικό τους λόγο και τη δημοσιοποίηση των προτάσεών τους έχουν τη δύναμη να βγάλουν τους ανθρώπους από την αδιαφορία τους προς την οικολογική καταστροφή και να αποκαταστήσουν τη διαταραγμένη σχέση ανθρώπου – φύσης.
  - Χρέος του ατόμου είναι ο σεβασμός απέναντι στο περιβάλλον, η πληροφόρηση, η δραστηριοποίησή του σε οικολογικές οργανώσεις, ο εθελοντισμός. Πλήθος καθημερινών τακτικών αν εφαρμόζονταν από όλους θα μπορούσαν να αποβούν ωφέλιμες για τον πλανήτη (μετακίνηση με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, εξοικονόμηση ενέργειας με την αποσύνδεση των ηλεκτρικών συσκευών, όταν αυτές δεν χρησιμοποιούνται, αποφυγή αγοράς και κατανάλωσης προϊόντων που δεν είναι φιλικά προς το περιβάλλον, εθελοντική αναδάσωση, διατήρηση της καθαριότητας των δημόσιων χώρων, ανακύκλωση κ.α).

Επίλογος

Ο άνθρωπος με την ανεύθυνη και επιπόλαια στάση του, προσπαθεί να κόψει βίαια τον ομφάλιο λώρο που τον συνδέει με την μητέρα - φύση, δίχως να αναλογιστεί τις συνέπειες. Η κατάχρηση σε βάρος του περιβάλλοντος αποβαίνει μπουμέρανγκ στα χέρια ενός αδέξιου χειριστή. Ήδη πληρώνει το τίμημα της πράξης του με την εκδίκηση της φύσης. Κρίνεται, λοιπόν, επιτακτική η διαμόρφωση οικολογικής συνείδησης και κυρίως από την πλευρά των νέων, που αποτελούν το μέλλον της ανθρωπότητας.